

еднаж традиционните нравствени възгледи на средата, всред която живее и да избяга с Янко.

Това е бунта на една събуждаща се душа, която се стреми инстинктивно към новото, странното и хубавото.

Това е стремѣжа на женската душа към по-силния мъж.

Това е устрема на Маргит към Гудмунд на Елида към „Непознатия“.

Но докато в душите на Маргит и на Елида тоя устрем е до болезненост изнежен, сложен и с много тънки психически нюанси — в душата на Дона той е само с един образ, суров и стихияен. Защото той в нея е инстинкт за самосъхранението на вида . . .

Дона се отдава на Янко без гризене на съвестта и без да мисли за последствията.

Всичко тдва не се укрива от бдителното око на Лалю и той започва да страда.

Усмиван в магерницата от всичките работници, съзнаващ сам своята грозота —

За него се зареждат мъчителни дни и нощи и в душата му започва да кипи бунта против „погазеното мъжко достоинство“, който в този случай, и пак с оглед на общото, може да се вземе като проявление на егоизма — най-суровата сила в душата на всеки българин.

Ала Лалю е безсисен да си отмъсти. Той е роб на оная тъмна душа — която много векове е била в бунд, в копнеж, но която никога почти не се бе решавала да действува.

И в джното на тази душа лежи все пак голяма тишина. Тя може само в известни моменти да извърши всичко — но повечето време тя е спокойна.

Тя само чака друг някой да разреши нейните конфликти. Друг да я насочи към действие.

И в тази душа — която само в повржхнините си е всякога бунтарски настроена — като ели звучи общия славянский възглас, великото примирение: „Да бжде Волята ти!“

Именно в това се състои трагизма на Лалю.

Той е роб на необясними за него сили, които не може да надделее. Той върви по един незнаен за него път — по пътя на своята неразбутена душа — по друма на общата расова душа.

Иначе той не би обезумял след убийството на Янко.

Той е изменил на тази душа и тя си отмъстява.

И сцената, в която изоставената отново Дона кара Лалю да убие Янка, тази потресна сцена — едничка по своята психическа сложност, широта и трагизм в нашата литература и която се равнява на тая из „Човек Звер“ на Зола е най-ве-